

Fylkesmannen i
Nordland

Rapport 10/2004

Konsekvensutredning for Lomsdal-Visten, delutredning Hytter og hyttebygging

Fylkesmannen i Nordland

Adresse Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10, 8002 Bodø	Telefon: 75 53 15 80 Telefaks: 75 53 16 80 E-post: postmottak@fmno.no	Internett www.fylkesmannen.no/nordland www.miljostatus.no/nordland
Tilgjengelighet Trykt rapport og Internett: www.fylkesmannen.no/lomsdal-visten		ISBN: 82-92558-13-6 Opplag: 50 eks.
Forfatter Eldrid Nedrelo	Utgiver og prosjektutførelse Fylkesmannen i Nordland, miljøvernavdelinga	Rapport nr: 10/2004 Årstall: 2004 Sider: 32
Tittel Konsekvensutredning for Lomsdal-Visten, delutredning Hytter og hyttebygging.	Title Environmental Impact Assessment on the Cabins/cabin constructing in Lomsdal-Visten, Nordland, Norway.	
Referanse Fylkesmannen i Nordland 2004. Konsekvensutredning for Lomsdal-Visten, delutredning Hytter og hyttebygging. Rapport 10/2004. 32 s.		
Sammendrag Rapporten er en delutredning for hytter og hyttebygging i konsekvensutredningen for etableringen av en nasjonalpark i området Lomsdal-Visten. Delutredningen vurderer konsekvensene for hytter/hyttebygging dersom området ikke blir vernet og dersom det blir et vern med milde eller strenge bestemmelser i området.		
Emneord norsk <ul style="list-style-type: none">- Naturvern- Konsekvensutredning- Verneplan- Nasjonalpark- Lomsdal-Visten- Hytter/hyttebygging	Keywords English <ul style="list-style-type: none">- Nature Conservation- Environmental impact assessment- Protection Plan- National park- Lomsdal-Visten- Cabins/cabin constructing	
Kartgrunnlag Kartgrunnlag brukt i kartpresentasjonene i denne rapporten: N50 raster, © Statens kartverk. Tillatelsesnr. MAD 11005-R0132084.		
Forsidefoto (fotograf) Sannan og Sæterdalen i Indre Visten (Ansgar Aandahl), Skogstua i Strompdalen (Bjørn Godal), Telegrafhytta ved Svartvasskogen, Sæterdalen i Vevelstad (Halvard R. Pedersen) og Bebyggelsen på Okan i Velfjorden (Halvard R. Pedersen).		

Sammendrag

De aller fleste hyttene i Lomsdal-Visten er små. Hovedtyngden av hyttene i utredningsområdet ligger mellom 15 og 40 m². En del fritidsboliger er restaurerte gårdsbruk og disse bygningene er noe større. Standarden på hyttene varierer fra gammel til hytter med moderne standard. Det er flere hytter med innlagt strøm eller vann. Hyttebebyggelsen er i områder der det tidligere har vært bosettinger og sæterdrift. Dette gjelder i hovedsak Velfjorden, Indre Visten, Sæterdalen, Laksmarka, Sørfjorden, Sørvassdalen, Skjørlægda og Stavassdalen.

Det er omkring 170 bygninger totalt i utredningsområdet for vern i Lomsdal-Visten. Av disse er ca. 75 hytter og fritidsboliger. Ca. 35 av de er private hytter som ikke er åpne for allmennheten. I Vevelstad kommune er det ca. 25 hytter i utredningsområdet. I denne kommunen er det størst konsentrasjon av hytter i delområde 1 Innervisten (ca. 12 private hytter), i delområde 2 Ytterrivsten (5 hytter) og delområde 3 Lakselv-Sæterdalen (ca. 8 hytter). I Brønnøy kommune er det ca. 25 hytter i utredningsområdet for vern. Her er det størst konsentrasjon av hytter i delområde 4 Storfjorden (12 hytter) og i delområde 5 Storbørja (6 hytter). I Grane er det tre hytter som ligger spredt innenfor utredningsområdet, mens det er ca. 15 hytter innenfor utredningsområdet for vern i Vefsn. Den største konsentrasjonen i Vefsn er i delområde 6, Sørvassdalen (7 hytter).

Ingen av hyttene har bilveg som fører helt fram. Hyttene i Sørvassdalen ligger mer enn 4 km fra vinterbrøytta veg. For disse hyttene er det av svært stor verdi å kunne nytte snøskuter til nødvendig transport av varer og utstyr.

Med få unntak ligger alle hyttene i utredningsområdet for vern i eller i nær tilknytning til skog. Muligheten for uttak av ved for hyttene har svært stor verdi for bruken av dem.

I Brønnøy og Vevelstad kommuner ligger flere av hyttene nær fjordene. Hyttebrukerne er avhengig av hurtigbåt eller privat motorbåt for å komme på hytta i disse områdene. For hyttebruken er det da av svært stor verdi at man kan legge til kai eller fortøye båten.

Bruken av hyttene varierer sterkt. Avstand mellom hjem og hytte er i stor grad avgjørende for bruken. Besøket er avhengig av om de ligger fjordnært eller om de ligger i nærheten av veg. De fleste hytteeierne bor i kommunene/regionen. For hyttene i fjordområdene er de fleste eierne bosatt lokalt i bygdene som grenser opp til området. I disse områdene er derfor muligheten til å ta seg inn med motorbåt viktig for hvor mye hyttene kan brukes. I de østlige deler av området blir avstanden fra bilvei viktig for hvor mye hyttene kan brukes. Dette gjenspeiles også i den reelle bruken.

Innmarksarealene på gårdene Anddalen, Storbjørja, Bønå, Almosen og Tverrlandet holdes åpne ved at dyrene beiter hele sommersesongen. Innmarka i Fagerlia i Storfjorden blir slått for å hindre gjengroing. Ved å hindre gjengroing, kan slått og beite bidra til økt trivsel på hyttene. Disse aktivitetene vurderes å ha middels verdi for hyttebruken i delområde 1, 2 og 5, og i Anddalsvågen.

Hyttene brukes hele året, men besøket er minst midtvinters. I fjordområdene er bruken av hyttene størst på sommeren og tidlig om høsten. I dalene og høyereliggende områder er bruken av hyttene i utredningsområdet størst om sommeren og under jakta, i periodene fra juni til oktober, i vinterferien og i påskeferien.

Eldre og nå delvis uføre som tidligere har brukt hyttene i Sørvassdalen har blitt fraktet dit med helikopter en til tre ganger i året siden 1990. På disse turene har det også blitt tatt med nødvendige varer og utstyr. Bruk av helikopter vurderes å være av middels verdi for bruken av disse hyttene.

Plansituasjonen

Hele utredningsområdet for vern er båndlagt inntil arealbruken blir avklart i vernesaken. Ut fra kommuneplanene som gjaldt før båndleggingen, vil det være en restriktiv holdning til bygging av hytter i Vefsn, Grane og Brønnøy, mens det i Vevelstad vil være noe mindre restriktivt. I arbeidet med verneplanen har det kommet innspill på ønske om bygging av 23 nye hytter i utredningsområdet for vern. Dersom alle hyttene skulle bli realisert, ville ti av disse vil være tilgjengelige for allmennheten. De andre 13 er private hytter som vil være avstengt.

Konsekvenser av 0-alternativet

For hytter/hyttebygging vurderes konsekvensen av å kunne utvide alle eksisterende og foreslåtte hytter/hytteområder å være liten positiv. Ønskene om å sette opp hytter i Innervisten og Yttervisten vurderes å ha ingen til små positive konsekvenser. Konsekvensen av planlagt/forventet utvikling av beite vurderes å være liten positiv i Storfjorden. Eventuell reiselivsvirksomhet i området Lakselvatnet-Sæterdalen vurderes å få små til middels store positive konsekvenser for hytter/hyttebygging, mens den i Yttervisten og Storbørja antas å ha små positive konsekvenser. Det er ikke funnet noen negative konsekvenser av 0-alternativet for hytter/hyttebygging i utredningsområdet for vern.

Konsekvenser av vernet generelt

Generelt vurderes et vern å ha ubetydelige til små negative konsekvenser for hytter/hyttebygging i utredningsområdet for vern. Et vern har ingen direkte positive konsekvenser for hytter og hyttebruken generelt sett. Men lokalt i Anddalsvågen kan et vern ha små positive konsekvenser fordi det vil hindre etablering av ny overføringslinje som kan ha negative virkninger på hyttebruken her. På den andre sida vil et vern forby oppsetting av nye hytter. Et slikt forbud vil kunne ha ubetydelige til små negative konsekvenser for hytter/hyttebruken i Innervisten og Yttervisten. Forbud mot bruk av helikopter for frakt av eldre og uføre til hyttene i Sørvassdalen vil gi små negative konsekvenser.

Konsekvenser av strenge bestemmelser

Strenge bestemmelser vurderes å gi små negative konsekvenser. Generelt er det ingen faktorer som slår ut i forhold til eksisterende bebyggelse. For hver enkelt hytte er det likevel en faktor som slår ut, arealbegrensningen i forhold til utvidelser. Denne slår likt ut for alle hyttene. Regulering av uttak av ved har ingen nevneverdige konsekvenser for hytter/hyttebruken. I likhet med milde bestemmelser, gir forbudet mot bygging av nye hytter i Innervisten og Yttervisten ubetydelige til små negative konsekvenser. Konsekvensene av forbudet mot bruk av helikopter for frakt av eldre og uføre til hyttene i Sørvassdalen er små negative.

Konsekvenser av milde bestemmelser

Det er ingen arealbegrensninger i forhold til utvidelser etter milde bestemmelser. Ellers er det minimale forskjeller mellom utkastene til bestemmelser i forhold til hytter/hyttebygging, og konsekvensene av milde bestemmelser er tilsvarende som for strenge bestemmelser. Milde bestemmelser vurderes å gi små negative konsekvenser.

Avbøtende tiltak

I strenge bestemmelser er det en arealbegrensning i forhold til tilbygg på hyttene. Dette kan oppleves som urimelig for den enkelte. Som avbøtende tiltak er det foreslått at milde bestemmelser velges. Alternativt kan begrensningen i forhold til størrelsen på tilbygg tas bort i strenge bestemmelser.

I forhold til uttak av ved foreslår vi at milde bestemmelser velges fremfor strenge. Hytteeierne/hyttebrukerne slipper da reguleringen om uttak gjennom bestemmelsene, og de vil fritt kunne hugge ved til eget bruk. Alternativt kan det i strenge bestemmelser tas inn et punkt om at hogst av ved til eget bruk er tillatt.

Oppheving av de eksisterende naturreservatene og etablering av vern etter milde bestemmelser er også foreslått som avbøtende tiltak. Det vil være en fordel for hyttene/hyttebruken i forhold til uttak av ved og eventuelle ønsker om å kunne utvide og bygge om eksisterende hytter i disse områdene.

Som avbøtende tiltak er det videre foreslått at forskriftene gir åpning for å frakte eldre og utføre til hyttene i Sørvassdalen. Alternativt foreslås endret avgrensning i forhold til disse hyttene, slik at de faller utenfor et verneområde.

Det er foreslått at konflikten i forhold til hyttebygging i Yttervisten og Innervisten kan avbøtes ved at det gis tillatelse til å reise hytter på gamle tomter/tufter der det er mulig. Alternativt foreslår vi at en vernegrense trekkes utenom stedene i Innervisten og Yttervisten hvor det er ønsket om å bygge nye hytter.

Innhold

1. INNLEDNING	1
2. METODE.....	2
2.1 Registreringer/datainnsamling.....	2
2.2 Beskrivelsen av området.....	2
2.3 Verdivurdering	3
2.4 Fastsettelse av virkning.....	4
2.5 Fastsettelse av konsekvens	4
3. HYTTEBEBYGGELSEN I LOMSDAL-VISTEN.....	5
3.1 Nåsituasjonen.....	5
3.2 Planer for videre hyttebebyggelse.....	9
3.3 Verdivurdering	11
4. VIRKNING AV 0- ALTERNATIVET.....	13
4.1 Planstatus hytter.....	13
4.2 Jordbruk	13
4.3 Skogbruk.....	15
4.4 Havbruk.....	17
4.5 Reindrift.....	18
4.6 Kraftutbygging	20
4.7 Løsmasser og steinmaterialer	22
4.8 Reiseliv	23
4.9 Konsekvensvurdering 0-alternativet	23
5. VIRKNINGER AV MILDE OG STRENGE BESTEMMELSER.....	25
5.1 Milde bestemmelser.....	25
5.2 Strengte bestemmelser.....	27
5.3 Konsekvensvurdering milde og strenge bestemmelser.....	27
6. OPPSUMMERING OG AVBØTENDE TILTAK.....	29
6.1 Oppsummering	29
6.2 Avbøtende tiltak.....	29
KILDER.....	31

1. Innledning

Arbeidet med fylkesdelplan og verneplan for Lomsdal-Visten innebærer mest sannsynlig etablering av en nasjonalpark i deler av utredningsområdet. Verneformen naturreservat eller landskapsvernområde kan være aktuelt for avgrensa områder. Utredningsområdet for vern er 1347 km². Det er utredningen av vern i området som utløser plikten til å lage en konsekvensutredning.

Opprettelsen av nasjonalparker skjer for å bevare større urørte eller i det vesentlige urørte eller egenartede eller vakre naturområder. For å sikre verdiene kan det legges restriksjoner på ulike aktiviteter. Det kan også berøre hyttelivet. Virkningene vil variere. Denne utredningen skal derfor få fram de positive og negative konsekvensene av et vern på hytter og hyttebruken. Det tas utgangspunkt i to sett med bestemmelser (milde bestemmelser og strenge bestemmelser) og en vurdering av hva situasjonen vil bli om ytterligere vern ikke inntreffer (0-alternativet). Gjennom utredningsprogrammet er det vedtatt at følgende skal gjennomføres:

1. Utredningen skal beskrive dagens hyttebebyggelse og bruken i utredningsområdet og påregnelig utvikling ut fra gjeldende arealplaner, innspill i kommunenes arealplanarbeid og innspill i forbindelse med dette utredningsarbeidet.
2. Utredningen skal belyse konsekvensene av 0-alternativet og strenge og milde vernebestemmelser på bruken og videre utbygging av hytter i planområdet. Knytter det seg spesielle konsekvenser til avgrensede områder innenfor utredningsområdet, skal dette belyses.
3. Utredningen skal foreslå avbøtende tiltak i forhold til de eventuelle negative konsekvensene som kommer fram i punkt 2. Dette kan skje både gjennom avgrensning og utforming av vernebestemmelser.

0-alternativet innebærer at ytterligere vern ikke gjennomføres. Det vil si at dagens verneområder, Skjørlægda naturreservat, Strompdalen naturreservat og Laksmarkdalen naturreservat, opprettholdes. 0-alternativet tar utgangspunkt i dagens situasjon og den påregnelige utviklingen. Påregnelig utvikling legger dagens arealplaner i Grane, Vefsn, Vevelstad og Brønnøy kommuner til grunn. Samtidig tas det hensyn til brukerinnspill som er forenlige med gjeldende arealplaner. Generelt sies det at man i behandlingen av 0-alternativet i vernesaker minimum skal ta hensyn til utviklingen frem til vernetidspunktet (2-3 år).

2. Metode

Utredningen skal beskrive hyttebebyggelsen i området. I dette legges det en beskrivelse av mengden, beliggenheten og plasseringen av private hytter, åpne hytter og hytter som kan leies. Åpne hytter og hytter til utleie kan ha en annen funksjon med hensyn til hyttebruken enn private hytter. Det blir ikke tatt hensyn til slike forskjeller her, og åpne hytter, hytter til utleie og private hytter blir behandlet likt i forhold til hyttebruken. Gjeterbuer blir behandlet i konsekvensutredningene for reindrift og jordbruk. Konsekvensen for bruken av hyttene skal beskrives her.

For aktiviteter knyttet til hyttebruken, gir denne utredningen kun en vurdering av motorisert ferdsel til og fra hyttene og bruken av selve husværet. Friluftslivet knyttet til hyttene blir behandlet i delutredningen for friluftsliv (Fylkesmannen i Nordland 2004b).

2.1 Registreringer/datainnsamling

Datainnsamling er gjort gjennom kommunenes og Statens kartverkets databaser. Videre er Statskogs oversikt over hytter på deres eiendommer benyttet. Dataene har dannet grunnlaget for vurderinger i forholdt til antall, beliggenhet og avstander. Videre er det lagt vekt på å bruke innspillene som har kommet gjennom planarbeidet.

2.2 Beskrivelsen av området

Hyttene som kan nås lett med bruk av båt fra fjordene i vest og som ligger nærmest vei er mest brukt. Innenfor utredningsområdet vil dette si områdene omkring Sørfjorden, Yttervisten, Innervisten, i Okfjorden, Storfjorden, Lislbørja, og i Storbørja. I øst gjelder det Sørvassdalen. Utredningsområdet er delt inn i seks delområder (jf. figur 1) med bakgrunn i dette og antall hytter i et område.

Vevelstad kommune:

Delområde 1: Innervisten

Delområde 2: Yttervisten

Delområde 3: Lakselvatnet-Sæterdalen

Brønnøy kommune:

Delområde 4: Storfjorden

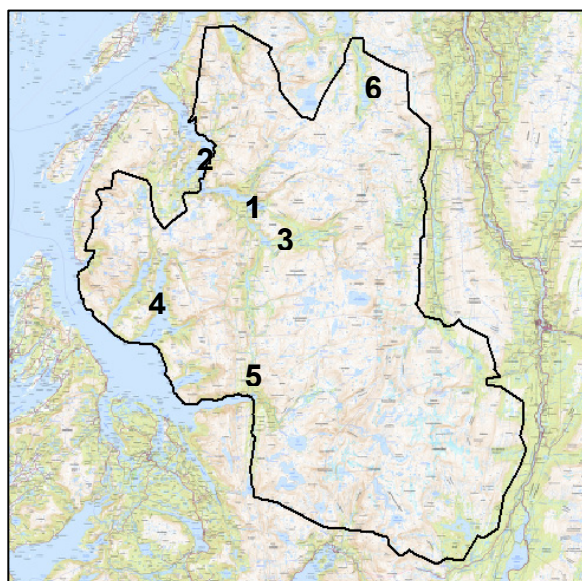
Delområde 5: Storbørja

Grane kommune:

Her er det kun enkeltstående hytter, og derfor ikke naturlig å dele inn i egne delområder.

Vefsn kommune:

Delområde 6: Sørvassdalen

Figur 1. Inndeling av delområdene ligger til grunn for beskrivelsen av hyttebebyggelsen i Lomsdal-Visten. Kartgrunnlag: N50 raster.

I tillegg er det noen enkeltstående hytter som faller utenfor delområdene. Disse hyttene blir omtalt i beskrivelsen under.

Beskrivelsen har lagt vekt på de områdene hvor et framtidig vern vil kunne påvirke hyttebruk/hyttebygging.

2.3 Verdivurdering

For flere tema innenfor hyttebygging og bruken av hyttene er det vanskelig å gi en klar verdivurdering. Verdien er ofte veldig subjektiv. Dette gjelder spesielt i forhold til eksisterende hyttebebyggelse. Verdien er derfor satt ut fra antall hytter i området. I forhold til utvidelser, transport og lignede tiltak, vil det være enklere å sette en konkret verdi. Der vurderingen knytter seg til spesielle områder, er det konkretisert at verdisettingen knytter seg til disse.

Tabell 1 gjengir kriteriene for verdisetting. Aktivitetene som vurderes er utvidelse av hytter, bygging av nye hytter, bygging av kaier, etablering av landfester for båt, bruk av snøskuter, bruk av helikopter og vedhogst.

Tabell 1: Kriteriene for verdisetting av områder og aktiviteter.

Verdi	Kriterier
Svært stor verdi	a) 50 hytter b) Aktiviteten er svært viktig for å opprettholde bruken av hyttene, eller vurderes å være svært viktig i framtida
Stor verdi	a) 10-50 hytter b) Aktiviteten er viktig for å opprettholde bruken av hyttene, eller vurderes å være viktig i framtida
Middels verdi	a) 5-10 hytter b) Aktiviteten er litt viktig for å opprettholde bruken av hyttene, eller vurderes å være litt viktig i framtida
Ubetydelig/ingen verdi	a) 2-5 hytter b) Aktiviteten er ubetydelig for å opprettholde bruken av hyttene, eller vurderes å være ubetydelig i framtida

2.4 Fastsettelse av virkning

Utredningen beskriver virkningen av 0-alternativet, milde og strenge bestemmelser. Vurderingen av virkning er gjort på grunnlag av kriteriene i tabell 2.

Tabell 2: Kriteriene for vurdering av virkninger.

Virkninger	Kriterier
Stor negativ	Den totale bruken av hyttene forventes å bli vesentlig redusert i forhold til dagens nivå, <i>eller</i> mulighetene for å bruke dem <i>eller</i> områdets verdi for framtidig bruk blir vesentlig redusert.
Middels negativ	Den totale bruken av hyttene forventes å bli merkbart redusert i forhold til dagens nivå, <i>eller</i> mulighetene for å bruke hyttene for bestemte grupper blir merkbart redusert*, <i>eller</i> områdets verdi for framtidig bruk blir merkbart redusert
Liten negativ	Den totale bruken av hyttene forventes å bli litt redusert i forhold til dagens nivå, <i>eller</i> mulighetene for å bruke dem for bestemte grupper blir litt redusert*, <i>eller</i> områdets verdi for framtidig bruk blir litt redusert
Ubetydelig/ingen	Tiltaket har ubetydelig/ingen virkning i forhold til dagens eller framtidig bruk.
Liten positiv	Den totale bruken av hyttene forventes å øke litt i forhold til dagens nivå, <i>eller</i> mulighetene for å bruke hyttene for bestemte grupper øker litt*, <i>eller</i> områdets verdi for framtidig bruk øker litt
Middels positiv	Den totale bruken av hyttene forventes å ha en merkbar økning i forhold til dagens nivå, <i>eller</i> mulighetene for å bruke hyttene for bestemte grupper øker merkbart*, <i>eller</i> områdets verdi for framtidig bruk blir merkbart økt.
Stor positiv	Den totale bruken av hyttene forventes å ha en vesentlig økning i forhold til dagens nivå, <i>eller</i> mulighetene for å bruke dem <i>eller</i> områdets verdi for framtidig bruk øker vesentlig.

* i forhold til bruk av helikopter for transport av eldre og uføre og i forhold til å kunne legge til kai ved ny hytte.

2.5 Fastsettelse av konsekvens

Konsekvensen er et uttrykk for hvilken betydning en gitt endring har. Dette kommer fram ved at man vurderer hvor store verdier som blir berørt av tiltaket og hvilken virkning dette tiltaket har. Sammenhengen er gjengitt i tabell 3.

Tabell 3: Kriterier for vurdering av konsekvens

Områdets verdi	Tiltakets virkninger for hyttebruken						
	Stor negativ	Middels negativ	Liten negativ	Ubetydelig/ingen	Liten positiv	Middels positiv	Svært positiv
Svært stor verdi	----	---	--	0	++	+++	++++
Stor verdi	---	--	-	0	+	++	+++
Middels verdi	--	-	0/-	0	0/+	+	++
Ubetydelig/ingen verdi	-	0	0	0	0	0	+

---- Svært store negative konsekvenser
 --- Store negative konsekvenser
 -- Middels store negative konsekvenser

- Små negative konsekvenser
 0 Ubetydelige/ingen konsekvenser
 + Små positive konsekvenser

++ Middels store positive konsekvenser
 +++ Store positive konsekvenser
 ++++ Svært store positive konsekvenser

3. Hyttebebyggelsen i Lomsdal-Visten

3.1 Nåsituasjonen

Størrelse og utforming

De aller fleste hyttene i utredningsområdet for vern er små. De fleste er mellom 15 og 40 m². En del fritidsboliger er restaurerte gårdsbruk, og disse bygningene er noe større. Standarden på hyttene varierer fra gammel til hytter med moderne standard. Det er flere hytter med innlagt strøm eller vann. Hyttebebyggelsen er i områder der det tidligere har vært bosettinger og seterdrift. Dette gjelder i hovedsak Velfjorden, Indre Visten, Sæterdalen, Laksmarka, Sørfjorden, Sørvassdalen, Skjørlægda og Stavassdalen. Noen hytter er også fradelt på eget bruksnummer eller festenummer. Det er flere gjeterhytter innenfor utredningsområdet som benyttes ved tilsyn og sanking av beitedyr. Reindriften har tre gjeterhytter, og 12 samekåter er kjent i området.

Bilde 1. Hyttebebyggelsen er i områder der det tidligere har vært bosettinger. I tillegg til fritidsbebyggelse er det fremdeles jordbruk ved Okan. Foto: Oskar Puschmann, NIJOS.

Plassering og antall hytter

Utredningsområdet for vern er 1350 km² stort. I forhold til størrelsen på området er det relativt få hytter her, og det er ingen hyttefelt. Det er omkring 170 bygninger totalt innenfor utredningsområdet, og av disse er ca. 75 hytter og fritidsboliger. Ca. 35 av de er private hytter som ikke er åpne for allmennheten. Avstandene er store og tilgjengeligheten til hyttene er relativt vanskelig. De fleste hyttene og fritidsboligene er langs fjordene i Brønnøy og Vevelstad kommuner og i dalførene. Det er også noen hytter over tregrensa.

I *Vevelstad* er det ca. 25 hytter i utredningsområdet for vern. Det er størst konsentrasjon av hytter i delområde 1 Innervisten. De fleste hyttene her er ved Bønå og Aursletta, men det er

også hytter i Austerfjorden og Arnvika. Det er til sammen ca. 12 private hytter i delområde 1. I tillegg blir de gamle gårdsbygningene på Bønå leid ut. I delområde 2 Yttervisten er det ei hytte på Tverrlandet, tre i Almosen og ei åpen hytte i Kvannlia. Delområde 3 Lakselv-Sæterdalen omfatter Sætra og Stillelvkroken sør for Ole Henriksdalen. Her er det ca. åtte hytter.

I Vevelstad kommune er det også en del hytter som ligger mer spredt. Det er ei åpen hytte i Bønådalen og ei åpen hytte i Laksmarka. I Børjedalen er det ei åpen hytte og ei privat hytte ved Vesterdalselva. I Anddalsvågen er det tre private hytter. I tillegg er det to åpne hytter og ei privat hytte i området Langdalen-Storhaugvatnet-Tasslivatnet.

I Brønnøy kommune det ca. 25 hytter i utredningsområdet for vern. De største konsentrasjonene er i delområde 4 Storfjorden, og i delområde 5 Storbørja. I Storfjorden er det tre hytter på Engelsneset, ei hytte på Sildkoven, tre på Gavlen, ei hytte i Sørmarka, på Forneset og to hytter i Storfjordbotn. I delområde 5 er det fire hytter ved Storbørja, og ei hytte på hver av eiendommene i Langåsen og Granåsen.

Også i Brønnøy er det enkelte hytter som ligger mer spredt. Det er ei åpen hytte i Tettingsdalen, ei i Strompdalen og ei i Lomsdalen. Videre er det er to private hytter på Okan i Okfjorden og ei åpen hytte i Klavesmarka. I Lillebørja er det ei privat hytte på Kvitneset og ei hytte innerst i fjorden. I Tosbotn er det ei hytte i Elgskardet nord for Tosbotn.

I Grane kommune er det ei hytte til utleie ved Gåsvatnet og det er ei åpen hytte i Stavassdalen. I Svenningskardet er det ei lita Sæterbu som må restaureres.

I Vefsn kommune er det ca. 15 hytter i utredningsområdet for vern. Den største konsentrasjonen av hytter er i delområde 6 Sørvassdalen. Her er det tre hytter til utleie og fire private hytter.

I tillegg er det to-tre private hytter i Sørfjorden, og i Skjørlægda er det ei åpen hytte samt to hytter til utleie.

Det største hytteområdet i Vevelstad, Ausa, ligger like utenfor utredningsområdet for vern.

Ingen av hyttene har bilveg som fører helt fram til hyttene. I Vefsn ligger alle hyttene i utredningsområdet for vern mer enn 2,5 km fra vinterbrøyta veg. Administrasjonen kan gi dispensasjon for tre turer per år for bruk av snøskuter til frakt av varer og utstyr til hyttene. Også i Grane kan det være behov for bruk av skuter til frakt av varer og utstyr til hyttene, men det er ikke gitt noen dispensasjoner til dette formålet. Heller ikke i Vevelstad og Brønnøy er det gitt dispensasjoner for motorferdsel i utmark som er knytta til hyttebruken i området. Terrenget i utredningsområdet for vern er mange steder så ulendt at det er vanskelig å komme fram med snøskuter. Skuterkjøring i forbindelse med hyttebruken i utredningsområdet for vern er totalt sett svært beskjeden og altså først og fremst knyttet til Sørvassdalen i Vefsn.

Hyttene i Sørvassdalen ligger mer enn 4 km fra vinterbrøyta veg. For disse hyttene vurderes det å være av svært stor verdi å kunne nytte snøskuter til nødvendig transport av varer og utstyr.

I Brønnøy og Vevelstad ligger flere av hyttene nær fjordene. For å komme seg til hyttene i fjordområdene i Vevelstad, Brønnøy og Vefsn benyttes enten hurtigbåt eller privat motorbåt.

Ca. halvparten av hyttene ligger ved fjorden. For disse hyttene vurderes det å være av svært stor verdi å kunne legge til kai eller fortøye båten.

Bilde 2. For hyttene som ligger ved/nær fjorden vurderes det å være av svært stor verdi å kunne legge til kai eller fortøye båten, f.eks. i Innervisten. Foto: Oskar Puschmann, NIJOS.

Med noen få unntak ligger alle hyttene i eller i nær tilknytning til skog. De fleste av disse kan hugge ved til eget bruk. De er ikke avhengige av transport av brensel. Dette gjelder også hyttene i Sørvassdalen. Muligheten for uttak av ved til hyttene har svært stor verdi for bruken av dem.

Bruken av hyttene

Bruken av hyttene varierer sterkt. Avstand mellom hjem og hytte er i stor grad avgjørende for bruken, og er avhengig av om de ligger fjordnært eller om de ligger i nærheten av veg. De fleste hytteeierne bor i de berørte kommunene eller i regionen. For hyttene i fjordområdene er de fleste eierne bosatt lokalt i bygdene som grenser opp til området. I disse områdene er derfor muligheten til å ta seg inn med motorbåt viktig for hvor mye hyttene kan brukes. Bruk av motorbåt på sjøen blir imidlertid ikke påvirket av et vern.

For hyttene i de østlige delene av området er majoriteten av eiere bosatt i Vefsn og Grane kommuner. Dette gjelder først og fremst hyttene i Sørvassdalen (delområde 6). Alle de private hyttene her ligger mer enn 2,5 km fra vinterbrøytta veg. I de østlige deler av området blir avstanden fra bilvei derfor viktig for hvor mye hyttene kan brukes. Dette gjenspeiles også i den reelle bruken.

Siden 1990 har eldre og nå delvis uføre som tidligere har brukt hyttene i Sørvassdalen blitt fraktet dit med helikopter en til tre ganger per år (Knut Skorpen pers. medd.), samtidig som helikopteret har tatt med seg nødvendige varer og utstyr til hyttene. Bruk av helikopter vurderes å være av middels verdi for hyttebruken i dette området.

Beiting på innmark i utredningsområdet skjer i både Vevelstad og Brønnøy. Her beiter både storfe og sau. Det beites ikke på innmarksarealer i Grane og Vefsn, bortsett fra på en setervoll i Grane. Innenfor utredningsområdet er det beiting på totalt 430 dekar innmark i Vevelstad. Her beiter sau på Bønå, Tverrlandet og i Almosen, mens storfe beiter i Anddalen. I Brønnøy beiter det storfe på ca. 40 daa i Storbørja.

Innmarksarealene på gårdene Anddalen, Storbjørja, Bønå, Almosen og Tverrlandet holdes åpne ved at dyrene beiter hele sommersesongen. Innmarka i Fagerlia i Storfjorden blir slått for å hindre gjengroing. Det slås også rundt andre hus og hytter i utredningsområdet for å holde nærområdene til disse åpne. Dersom slått og beite opphører kan områdene gro igjen i løpet av en 10-20 års periode. Slått og beite hindrer gjengroing rundt hyttene, og kan således bidra til økt trivsel på hyttene. Disse aktivitetene vurderes å ha middels verdi for hyttebruken i delområde 1, 2 og 5, og i Anddalsvågen.

I noen av beiteområdene ved fjorden er det satt opp sperregjerder for å styre beitebruken vekk fra hus og hytter. Bruken av sperregjerder antas å ha ubetydelig/ingen verdi for hyttebruken i disse områdene.

Bilde 3. Gårdene Storbørja og Granheim i Storbørja er eksempler hvor det fremdeles er storfe på beite og fortsatt åpne innmarksarealer. Beite vurderes å ha middels verdi for hyttebruken bl.a. i Storbørja. Foto: Bjørn Godal.

Sesong for bruk

Hyttene brukes hele året, men bruken minst midtvinters. I fjordområdene er bruken av hyttene størst på sommeren og tidlig om høsten da det er mulig å ta seg inn i området i egen båt. I dalene og høyereliggende områder er bruken av hyttene i utredningsområdet størst om sommeren og under jakta, i perioden fra og med juni til oktober, i vinterferien og i påskeferien. Muligheten for bruk av snøskuter synes ikke å påvirke den sesongmessige bruken av hyttene.

Saksbehandlingen for dispensasjoner for kjøring med skuter varierer mellom de berørte kommunene. I Brønnøy, Vevelstad og Grane er det ikke mottatt søknader om bruk av snøskuter i forbindelse med hyttebruken. I Vefsn kommune kan hytteeiere få dispensasjon for

tre år om gangen. I områder der det skal være særskilt begrensning av motorferdsel kan administrasjonen gi hytteeierne tillatelse til transport av bagasje og utstyr, begrenset til tre turer per år.

3.2 Planer for videre hyttebebyggelse

Utbyggingstakt

Det er ikke bygd nye hytter i utredningsområdet for vern de siste ti årene. For arealene i de aktuelle kommunene er det heller ikke noe stort press på bygging. Antallet søknader er lavt. Også i randområdene har byggeaktiviteten vært liten. I Vevelstad er Ausa et presset hytteområde rett utenfor utredningsområdet for vern. Det samme er Grytåga i Sørfjorden i Vefsn kommune. I kommuneplanene er det ikke lagt ut noen nye hytteområder i nærheten av utredningsområdet for vern. Presset på utbygging må derfor kunne sies å ligge utenfor dette området. Totalt sett vurderes derfor utredningsområdet for vern å ha ubetydelig verdi som utbyggingssområde for hytter.

Plansituasjon

Tre områder er verna som naturreservat i utredningsområdet for vern. Dette er Skjølægda naturreservat i Vefsn, Strompdalen naturreservat i Brønnøy og Laksmarkdalen naturreservat i Vevelstad. Som en del av 0-alternativet vil disse tre områdene fortsatt være vernet etter naturvernloven. Det er derfor ikke aktuelt med tiltak her.

Brønnøy kommune har en vedtatt arealplan med kystsoneplan fra 1998. I planen er størstedelen av arealet som ligger innenfor utredningsområdet LNF C. Dette er områder hvor det ikke skal tillates oppført nye bolig- og fritidshus eller andre bygninger og innretninger som ikke har tilknytning til stedbunden næring.

Vevelstad kommune har en vedtatt kommuneplan med kystsoneplan fra 2003. Kommuneplankartet ble revidert etter vedtak i kommunestyret den 07.10.04. Gjennom dette vedtaket er området innenfor utredningsområdet for vern båndlagt i påvente av vern. Det er tre låsettingsplasser innenfor utredningsområdet i Indre Visten. I tillegg er det en låsettingsplass som grenser opp til utredningsområdet i Aunvågen. Utenfor terskelen i Vistenfjorden er det fire akvakulturområder som grenser opp til utredningsområdet.

Vefsn kommune har en vedtatt kommuneplan fra 1994 og en kystsoneplan vedtatt i 2003. Utredningsområdet er i arealdelen lagt ut som LNF A, B eller er uplanlagt. For kategorien A er formålet å sikre de viktigste friluftinteressene i kommunen for allmennheten og sikre de viktigste næringsinteressene i utmarka. I disse områdene er det forbud mot oppføring av boliger og fritidsbebyggelse. Formålet med B-områdene er å hindre hyttebygging i de mest sårbare biotoper og landskapsområder og påse at hyttebygging ikke skjer på bekostning av viktige næringsinteresser. I disse områdene tillates ikke oppføring av bebyggelse uten etter bebyggelsesplan. Områdene mot Sørfjorden ble overtatt fra Alstahaug kommune i 1995. I Alstahaug kommunes plan for området er Sørfjorden avsatt som LNF område der boligbygging ikke tillates. Resten er avsatt som «øvrige områder».

Grane kommune har en vedtatt kommuneplan fra 2003. Hele arealet innenfor utredningsområdet for vern er båndlagt i påvente av vernesaken.

Planer under utarbeidelse

Brønnøy og Vefsn reviderer nå sine kommuneplaner. Utredningsområdet for vern er å anse som båndlagt inntil verneplanen er avklart. Det pågår også et arbeid med en nasjonal verneplan for marine områder. Vistenfjorden i Vevelstad er med i denne verneplanen. I praksis er hele utredningsområdet for vern båndlagt inntil arealbruken blir avklart i vernesaken. Det er sannsynlig å anta at områder som evt. ikke blir vernet blir LNF-områder igjen, med noe varierende strenghet mellom kommunene når det gjelder muligheten for spredt bolig, fritids- og ervervsbebyggelse. Ut fra kommuneplanene som gjaldt før båndleggingen, vil det være en restriktiv holdning til slik bebyggelse i Vefsn, Grane og Brønnøy, mens det i Vevelstad vil være noe mindre restriktivt.

Dersom det blir et vern i området, kan det være at de eksisterende verneområdene blir opphevet, og inngår som en naturlig del av det nye verneområdet.

Innspill/vurderinger som følge av dagens planarbeid

Gjennom planarbeidet har det kommet innspill på ønske om bygging av flere nye hytter. 23 av disse innspillene berører utredningsområdet for vern. Tabell 4 gjengir hvor mange av disse som ligger fjordnært (F), hvor mange som ligger i dalene (D), og hvilke hytter som ligger høyere i terrenget og over skoggrensa (H). Ti av disse vil være tilgjengelige for allmennheten. De andre 13 er private hytter som vil være avstengt. Figur 2 viser hvor det er ønsket om å sette opp nye hytter. Det er ønske om å sette opp to nye hytter i delområde 1, to nye hytter i delområde 2, to nye hytter i delområde 3 og til sammen seks nye hytter i delområde 4.

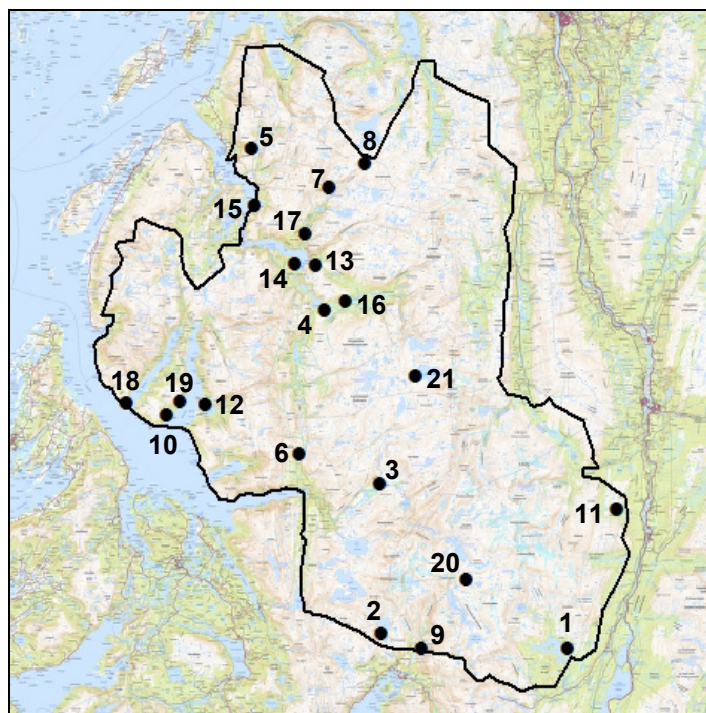
Tabell 4: Oversikt over ønsker om nye hytter som berører utredningsområdet pr. november 2004

Nr	Navn	Delområde/Sted	Beliggenhet	Status
1	Gåsvatnet	Gåsvatnet i Grane kommune	D	Utleie
2	Bjønnstokken	Tosbotn	H	Åpen for allmennheten
3	Lomsdalsgården	Lomsdalen	D	Åpen for allmennheten
4	Sandan	Delområde 3	D	Åpen for allmennheten
5	Nedre Kvannlivatnet	Delområde 2	D	Åpen for allmennheten
6	Granåselva	Børjedalen	D	?
7	Øvre Bønåvatn	Bønådalen	H	Åpen for allmennheten
8	Burrienvaerie	Bønådalen	H	Åpen for allmennheten
9	Merraneset	Tosbotn	D	Utleie
10	Gavlen *	Delområde 4	F	Privat
11	Svenningskardet **	Svenningskardet i Grane	D	Privat
12	Sildkoven	Delområde 4	F	Privat
13	Austerfjorden	Delområde 1	F	Privat
14	Aursletta	Delområde 1	F	Privat
15	Tverrlandet	Delområde 2	F	Privat
16	Sætra	Delområde 3	D	Privat
17	Bønådalen	Bønådalen	D	Åpen for allmennheten
18	Okneset	Okfjorden	F	Privat
19	Slåttvika	Delområde 4	F	Privat
20	Elgvidda	Elgvidda	H	Åpen for allmennheten
21	Visttindan	Visttindan	H	Åpen for allmennheten

* Fire fradelte hyttetomter

** Det er ei lita sæterbu i dag. Ønsker å rive denne og sette opp ny

Beliggenhet: F (fjordnært), D (i dalene), H (på høgfjellet)

Figur 2: Foreslåtte nye hytter som berører utredningsområdet for vern. Nummereringen viser til tabell 4. Kartgrunnlag: N50 raster.

Vei/strøm/renovasjon

Ut over privat vannforsyning til de faste bosettingene og hyttene i området, er det ingen anlegg for vannforsyning. Det er ingen bilveier innenfor utredningsområdet for vern. Det foreligger heller ikke planer om utbygging av offentlige veier, strømframføring eller renovasjon i tilknytning til hyttebebyggelse i utredningsområdet for vern. På grunn av hyttenes beliggenhet sees dette også som uaktuelt.

Eiendomsforhold

Utredningsområdet for vern er 1350 km² stort. Av dette er 54,3 % privat grunn og 46,7 % statlig grunn i utredningsområdet for vern. Det er først og fremst i Grane og Vefsn kommune det er statsgrunn. Kommunegrensene til Brønnøy og Vevelstad er her også grensen mellom privat og statlig grunn. Sørfjorden i Vefsn er privatgrunn, mens staten ved Direktoratet for naturforvaltning (DN) har kjøpt eiendommene Laksmarka i Vevelstad og Strompdalen i Brønnøy i forbindelse med tidligere barskogvern.

3.3 Verdivurdering

Verdivurderingen under følger kriteriene satt opp i metodekapitlet (tabell 1). Verdien av de enkelte hyttene kunne vært satt på grunnlag av mulighet for bruk. Dette er ikke gjort. Bakgrunnen for det er at det er knyttet store subjektive verdier til bruk av hyttene. Denne verdien er ikke målbar. Som utgangspunkt er derfor verdien av delområdene vurdert ut fra antallet hytter i områdene i dag og innspill om nye hytter (tabell 5).

Tabell 5: Verdivurdering for de seks aktuelle delområdene. Verdien er gitt ut fra antall hytter i dag og innspill om nye hytter i hvert område.

Delområder	Antall hytter	Nye hytter	Verdi totalt
Alle hyttene/hytteområdene	Mulighet til å utvide		Stor verdi
1 Innervisten	12 hytter	2	Middels verdi
2 Yttervisten	5 hytter	2	Middels verdi
3 Lakselvatnet-Stæredalen	Ca. 8 hytter	2	Middels-stor verdi
4 Storfjorden	12 hytter	6	Stor verdi
5 Storbørja	6 hytter	-	Middels verdi
6 Sørvassdalen	7 hytter	-	Middels verdi

Verdien av hytter/hyttebruken er også avhengig av tiltak og aktiviteter som påvirker bruken av hyttene. I tabell 6 er verdien av slike tiltak og aktiviteter angitt for alle hyttene i området.

Når det gjelder innspill om nye hytter, vil hver hytte ha en positiv verdi for hytter/hyttebruken i Lomsdal-Visten.

Tabell 6: Verdien av aktiviteter som påvirker bruken av alle hytter i området.

Aktivitet	Verdi
Mulighet til å utvide hytta	Stor verdi
< 3 skuterturer i året for hytter i Sørvassdalen	Svært stor verdi
> 3 skuterturer i året for hytter i Sørvassdalen	Ubetydelig/ingen verdi
1-3 helikoptertur i året for hytter i Sørvassdalen	Middels verdi
Mulighet til å etablere kaianlegg/landfeste for båt for hytter ved fjorden	Svært stor verdi
Mulighet til å sette opp sperregjerde for hytter ved fjorden	Ubetydelig/ingen verdi
Mulighet til å hugge ved i utredningsområdet for hytter i/ved skogen	Svært stor verdi
Mulighet for å transportere ved med skuter for hytter i/ved skogen	Ubetydelig/ingen verdi
Mulighet for å hugge ved i utredningsområdet for hytter på snaufjellet	Middels verdi
Mulighet for å transportere ved med skuter for hytter på snaufjellet	Ubetydelig/ingen verdi
Bygging av de foreslåtte hyttene	Stor verdi

4. Virkning av 0- alternativet

Nedenfor følger en vurdering av ulike tiltak under temaene planstatus hytter, jordbruk, skogbruk, havbruk, reindrift, kraftutbygging, løsmasser og steinmaterialer, samt reiseliv, og virkningen disse har på hytter/hyttbruk i utredningsområdet for vern.

4.1 Planstatus hytter

Plansituasjonen er beskrevet over. Her gjengis derfor kun virkningene.

Virkning

Flere av hyttene i området små, og dette kan trolig begrense bruken av de. Muligheten for utvidelse av hyttene vurderes derfor å ha en liten positivt virkning.

Dagens aeralplaner gir i utgangspunktet ikke åpning for bygging av flere hytter innenfor utredningsområdet for vern. Dette vil ha ubetydelig/ingen virkning i forhold til dagens eller framtidig bruk av de eksisterende hyttene.

Dispensasjonsadgangen i plan- og bygningsloven gjør at vi ikke kan se bort fra at det vil kunne gis tillatelse til bygging av flere hytter i utredningsområdet for vern, selv om det er et klart mål for planmyndigheten at det ikke skal bygges flere. Det er vanskelig å vurdere hvilken virkning dette har. Ut fra kommuneplanene som gjaldt før båndleggingen, vil det være en restriktiv holdning til slik bebyggelse i Vefsn, Grane og Brønnøy, og virkningen vurderes som ubetydelig i disse områdene. I Vevelstad ville en sannsynligvis være noe mindre restriktivt ut fra kommuneplanene som gjaldt før båndleggingen, særlig i Vistenfjorden og Innervisten (Bjørnar Årstrand pers. medd.). Dette vil ha en liten positiv virkning på mulighetene for hyttebygging i delområdene 1 og 2.

4.2 Jordbruk

Dagens situasjon

De fleste bosettingene i området ble fraflyttet på midten av 1900 tallet. Det var aktiv jordbruksdrift på disse fram til det. Ser en bort fra beiting, er det bare på Bønå i Vevelstad at det i dag er ordinær jordbruksdrift i form av grovforproduksjon til ca. 60 vinterfora sauer. Det brukes motoriserte kjøretøy i områdene med landbruksdrift og i reindriften.

Det er både sauebeiting og storfebeiting på utmarka i utredningsområdet. I tillegg til beitedyr fra kommunene som er direkte berørt av utredningen, er det sau som beiter både i og i tilknytning til utredningsområdet. Disse fraktes fra både Sømna og Alstahaug. Det er sau på beite i Tettingsdalen, Storfjorden, områdene nord og vest for Okfjorden, nord og delvis sør for Visten og Innervisten og i Sørvassdalen. På østsida beiter det ca 200 sau i Svenningskardet i Grane. I Anddalsvågen beiter om lag 40 storfe. På gården Bønå er det ca. 60 vinterfora sauer. I Storbørja er det fra sommeren 2004 sluppet 8 storfe (Herford) på beite.

I 2004 var det sauer fra 11 bruk med til sammen ca. 2500 dyr som brukte beitene innenfor utredningsområdet. Flere sauebruk som tidligere har hatt beitedyr i dette området, har avviklet drifta de siste årene.

Kulturlandskap og gjengroing

For de fleste av de fraflyttede gårdene i utredningsområdet er innmark og utmark i stor grad i en gjengroingsfase. I delutredningen på Jordbruk (Høberg & Eilertsen 2004) er det beregnet at 520 dekar innmark er i ferd med å gro igjen med høge urter, kratt og skog.

Plansituasjonen

På Aursletta i Visten vil det i løpet av 2005 starte opp villsaudrift i beskjedent omfang. Det er også planer om å utvide denne drifta. Det er planer om gjenopptakelse av sauehold på gården Sildkoven i Brønnøy. På bakgrunn av god erfaring med etablering av storfebeiting i Storbørja i 2004, ønsker brukerne å utvide denne drifta til å gjelde flere dyr. Brukerne ønsker i tillegg å etablere storfebeite på gården Kvitneset i Lillebørja. Beitelaget i Anddalsvågen ønsker også å øke antallet storfe på beite.

Gjennom planarbeidet har det kommet innspill på jordbruksvei fra riksvei 17 til Anddalen og oppsetting av et fjøs på Sildkoven i Storfjorden. Med fjøs på eiendommen Sildkoven vil det bli dyr på beite her også.

Virkning

Landbruksvei i Anddalsvågen

Innspillet på en jordbruksvei inn til Anddalen gir økt tilgjengelighet til hyttene her. Dette vil av eierne ses som positivt. De vil likevel kunne bruke ferja eller båt fra fergeleiet for å komme seg til hytta slik som i dag, og tidsbesparelsen ved å bruke den planlagte landbruksveien antas ikke å være stor. Det er tre hytter i Anddalsvågen. Samlet sett kan man derfor si at påregnelig landbruksvei i Anddalsvågen har ubetydelig/ingen virkning for hyttene og bruken av disse i utredningsområdet.

Bilde 4. Gården Anddalen ligger veiløst til. En landbruksvei i Anddalsvågen vurderes å ha ubetydelig/ingen virkning for hyttene og bruken av disse. Foto: Jan Venner Solberg (utlånt av Torbjørn Andal).

Gjengroing

Det foregår innmarks- og utmarksbeite i de fjordnære områdene hvor det er hytter og fritidsbebyggelse, se kap. 3.1. Fortsatt beite i disse områdene vil hindre/stoppe gjengroing av kulturlandskapet i området. Det eksisterende beitet og alle planene om nytt og utvidet beite er med på å holde disse områdene åpne. Dette letter framkommeligheten til en del av hyttene, samtidig som det gir inntrykk av et velstelt miljø rundt eiendommene og således bidrar til trivsel på hyttene. Planlagt/forventet utvikling av beite har derfor en liten positiv virkning for hyttene og bruken av disse i delområde 1, 2, 4 og 5, i Anddalsvågen, og på Kvitneset i Lillebørja.

På bakgrunn av dette vurderes påregnelig jordbruksdrift i området å kunne ha en liten positiv virkning for hyttebruken her.

Bilde 5. Beite har en liten positiv virkning på hyttene og bruken av disse bl.a. på Kvitneset i Lillebørja.
Foto: Oskar Puschmann, NIJOS.

4.3 Skogbruk

Dagens situasjon

Skogen i utredningsområdet er variert. På østsiden har en i store trekk gammel høyereliggende naturskog på svak bonitet. På vestsiden er det høytproduserende granplantefelt, som om noen 10-år vil ha store tømmermengder. Den naturlige barskogen produserer også godt. Lauvskogen på vestsiden produserer dårlig, som vanlig i kyststrøk, og har et lavt antall m³ pr. arealenhet.

Det er plantet gran på omtrent 6 km², det meste på 1960-tallet. Denne skogen vil kunne høstes om 20-60 år. Planting har foregått på de fleste eiendommene. I Brønnøy gjelder dette spesielt i Storbørja, i Tettingsdalen og på Helgeland skogselskap sine eiendommer i Lillebørja og

Klavesmarka. I Vevelstad er det plantet til dels mye i Indre Visten, og i Vefsn er det plantet skog i Sørfjorden som kan høstes i dag.

Tilgjengeligheten til skogarealene varierer også mye. I grove trekk er skogen på østsiden i Grane greit tilgjengelig, mens det er store 0-områder i fjelldalene i Vefsn. All skogen innenfor utredningsområdet i Brønnøy og Vevelstad står i veiløse områder, og en må bruke båt hvis en vil frakte tømmer ut. I tillegg står en del av skogen i bratt og vanskelig terreng.

Det er fast bosetting på Bønå og Aursletta i Indre Visten som har sagbruk i drift og som er avhengig av utnytting av skogen. Statskog har skogbruksinteresser innenfor utredningsområdet i Grane og i Eiterådalen i Vefsn. Det foregår hogst også i Tosbotn og langs Velfjorden i Brønnøy og i Sørfjorden i Vefsn.

Det blir hogd noe ved for salg i området. Ut over dette hugges det ved til eget bruk omkring hyttene som ligger i eller ved skog i Sørvassdalen, Sørfjorden, og ved bebyggelsen i Visten og langs Velfjorden.

Det brukes motoriserte kjøretøy i områdene med skogsdrift. På Bønå, Aursletta og fra Lakselvvatnet til Sætra i Indre Visten og på Engelsneset i Storfjorden er det kortere skogs- og kjerreveier. Det er også bygd skogsvei et stykke innover Stavassdalen. Det er flere tilrettelagte traktorveier, først og fremst i Visten og i Storbørja, men det er også en traktorvei i Sørfjorden gjennom ett av de eldste plantefeltene der og en traktorvei inn til utredningsgrensa ved Svartvasslia i Tosbotn. Tilrettelegging i form av fylling og skjæring er brukt noen steder. I Indre Visten er det anlagt flere vinterveier i skogsdriften.

Plansituasjonen

Fra berørte grunneiere er det kommet innspill om drivbare skogarealer både for tømmer og vedproduksjon. For tømmerdrift gjelder dette områder i Tosbotn, Storbørja, ved Fagerlia og Sildkoven i Storfjorden, i Indre Visten og på statsgrunn i Stavassdalen, ved Svenningdal og langs Gåsvatnet i Grane. Konsekvensutredningen på deltema skogbruk (Midgaard 2004) bekrefter produktiv skog i disse områdene, og angir også produktive skogområder i Tettingsdalen, samt mindre arealer ved Gavlen i Storfjorden, Kvitneset i Lillebørja og i Svartvasslia i Tosbotn. Det er også hogstmoden plantet skog i Sørfjorden som det er spilt inn ønske om å ta ut.

For skogsdriften tilknyttet sagene på Bønå og Aursletta er det ønske om veibygging og tilplanting av arealer som hører til disse eiendommene. Helgeland skogselskap ønsker å bygge skogsvei fra Okfjordbotn for å kunne utnytte skogressursene i Klavesmarka. Viktige områder for vedhogst er spilt inn fra Tosbotn, langs Velfjorden, i Indre Visten, Sørfjorden og Sørvassdalen.

Virkning

Generell vurdering

For hyttene er det viktig at skogen rundt dem bevares. Dette ut fra både den effekten skogen har på lokalklimaet og at tilgangen på ved i nærområdet sikres. Det antas at eventuell skogsdrift ikke vil ødelegge muligheten til å ta ut ved til hyttene i området. Aktuell skogsdrift i utredningsområdet vurderes derfor å ha ubetydelig/ingen virkning på hytter og bruken av disse i utredningsområdet for vern.

Planting av skog

Det er ikke aktuelt å plante mer skog på de aktuelle arealene, bortsett fra på Bønå og Aursletta, i delområde 1. I disse områdene vil plantene etter hvert kunne gi lune omgivelser og ha en liten positiv virkning på lokalklimaet. På en annen side vil de også kunne skygge for utsikten fra hyttene og dermed gi en liten negativ virkning. Totalt sett opphever disse virkningene hverandre, og skogplanting i delområde 1 antas derfor å ha ubetydelig/ingen virkning på hyttene/hyttebruken i området.

Skogsbilvei på Bønå og Aursletta

Innsippet om skogsbilvei på Bønå og Aursletta i delområde 1, og skogsbilvei fra Okfjordbotn til Klavesmarka vil kunne gi økt tilgjengelighet til et par hytter. Dette vil av eierne ses som positivt, forutsatt at de ikke blir direkte berørt av utbyggingene. Virkningen vurderes likevel å være ubetydelig for hyttene/hyttebruken i uredningsområdet. Det er viktig å poengtere at for en del hytteeiere og hyttebrukere er det en viktig verdi at hytta ligger i lite berørte omgivelser langt fra sivilisasjonen.

Slike veier kan også virke skjæmmende. Men denne virkningen antas å være ubetydelig/ingen på hyttene og bruken av disse i området.

4.4 Havbruk

Dagens situasjon

Innenfor utredningsområdet er det i dag oppdrett av både skjell og matfisk. Konesjonene er gitt midlertidig i påvente av vernesaken. I Storfjorden har Fjord Seafood Norway AS midlertidige konsesjoner for lakseoppdrett i Slåttvika. I Lillebørja bruker Arctic Shellfish AS tre midlertidige skjellkonsesjoner. I Vistenfjorden er det ett laksefiskanlegg, og det er gitt tre tillatelser til dyrking av blåskjell langs utredningsgrensen for vern. Det er ikke oppdrett i Okfjorden, Indre Visten eller Sørfjorden i Vefsn. Det drives ikke med tang og tarehøsting i området.

Plansituasjonen

Oppdrettsanlegget for laks i Storfjorden og skjellanleggene i Lillebørja er en del av 0-alternativet ved at de har fått midlertidig tillatelse til å drive innenfor utredningsområdet for vern. Dersom disse lokalitetene blir liggende innenfor et strengt vern eller et vern med milde bestemmelser der oppdrett ikke er forenlig med verneformålet, vil disse måtte flytte. Dersom det ikke blir vern eller vernet ikke blir til hinder for denne virksomheten, må man anta at tillatelsene blir gjort permanente.

Konsekvensutredningen for deltema Havbruk (Sæther et al. 2004) har beskrevet utviklingsmulighetene for havbruk i utredningsområdet fremover uten vern. Her går det frem at Lillebørja og Storfjorden i Velfjord har positive utviklingsmuligheter for fortsatt oppdrett av både fisk og skjell. Det vil neppe være plass til særlig flere lokaliteter for merdbasert matfiskoppdrett i Visten på grunn av krav til avstand mellom lokalitetene. Ut fra avstandsbetraktninger kan det antas at det, ved plassering av lokalitetene for maksimal produksjon, kan være mulig å etablere 1-2 nye lokaliteter for tradisjonelt merdoppdrett i Visten. Okfjorden, Indre Visten og Sørfjorden i Vefsn vil evt. bare egne seg for skjelldyrking. Havbruksmessig blir det vurdert som gunstig å samlokalisere skjell- og matfiskoppdrett.

Det videre arbeidet med marint vern vil også kunne påvirke havbruksvirksomheten i Visten.

Virkning

Anleggene i Vistenfjorden ligger slik til at de ikke virker inn på hyttene i området.

Lakseoppdrett i Storfjorden og skjell i Lillebørja

Det flytende anlegget på lokaliteten Slåttvika i Storfjorden kan virke som et skjemmende inngrep i området. Men i følge Pushmann (2004) er slike anlegg mindre inngrep som også er en del av dagens moderne landskapsuttrykk i våre fjordnære kulturlandskap. Virkningen av oppdrettsanlegget antas derfor å være ubetydelig på hyttene/hyttebruken i området.

Anleggene kan imidlertid påvirke tilkomsten til hytta med båt, og gjøre hytta mindre tilgjengelig. Men dette skal i utgangspunktet ikke skje når plasseringen av anleggene blir planlagt. Det forutsettes at det under konsesjonsbehandlingen er tatt hensyn til lokalisering av anleggene i forhold til hyttene i området. Virkningen av havbruket på hyttene/hyttebruken antas derfor å være ubetydelig/ingen.

Mulig fremtidig skjelloppdrett i Okfjorden, Indre Visten og Sørfjorden

Se vurdering over i forhold til Lakseoppdrett i Storfjorden og skjell i Lillebørja. Mulig fremtidig skjelloppdrett i Okfjorden, Indre Visten og Sørfjorden antas derfor å ha ubetydelig/ingen virkning på hyttene i området.

Samlokalisering av laks og skjell i Lillebørja

Muligheten for samlokalisering mellom lakseanlegg og skjellanlegg har ut fra et havbrukssynspunkt blitt vurdert som gunstig. Lakseanlegget slipper ut næringsstoffer til sjøen som blåskjellene vil kunne filtrere. Samlokalisering kan derfor være gunstig både produksjonsmessig og miljømessig (Sæther et al. 2004). Samlokalisering er problematisk per i dag fordi myndighetene ved Mattilsynet setter krav om minimumsavstand mellom lokaliteter hvor det drives oppdrett av ulike arter. Det kan imidlertid komme endringer i lovgivningen fremover som kan gjøre dette mulig.

En flytting av det flytende matfiskanlegget i Storfjorden til Lillebørja vil fjerne ett av inngrepene i Storfjorden og samle inngrepene i Lillebørja. Dette vil ha ubetydelig/ingen virkning på hyttene/hyttebruken i Storfjorden. Flyttingen av anlegget vil samle oppdrettsanleggene på en plass. Selv om det forholdsvis store anlegget fra Storfjorden blir flyttet inn i en mindre fjordarm, antas virkningen av inngrepet på hyttene/hyttebruken å være ubetydelig/ingen siden det er tre skjellanlegg der fra før. Tiltaket anses ikke å virke inn på tilgjengeligheten til hyttene i området. Totalt sett vil flytting av anlegget fra Storfjorden til Lillebørja således ha ubetydelig/ingen virkning på hyttene/hyttebruken i området.

4.5 Reindrift

Dagens situasjon

Lomsdal-Visten er et samisk bruks- og bosettingsområde. Området som vurderes for vern ligger i distrikt 20 Jillen-Njaarke. Reindriften bruker hele utredningsområdet og omfatter en driftsenhet med 4-500 rein. Distriktet består av to driftsgrupper. Det ble tildelt en ny driftsenhet i løpet av 2003. Denne vil ha tilhold på østsida av Vefсна. Distrikt 18 Voengelh Njaarke bruker også områdene i sørøst.

Det er viktige beiteområder i hele utredningsområdet. Vinterbeitene i distriktet ligger på sørsiden av Velfjorden og mellom Tosenfjorden og Ursfjorden på Brønnøyhalvøya utenfor utredningsområdet. Om våren har reindrifta kalvingsland fra Tettingsdalen i sør til Bønåklumpen i nord. Vårbeitet her er først og fremst Sætermarka og Laksmarka, men Sørvasdalen, Lomsdalen og Stavassdalen er også brukt. De beste og mest brukte sommerbeitene er i vest på Vevelstadhalvøya, i nord rundt Sørvasdalen-Visttindan-Finnkneet og i sør mot Gåsvatnan og Jordbruvatnan. Høstbeitene omfatter for det meste dalførene og de laveliggende fjellområdene fra Skjølægda og sørover Kvittfjellet, rundt Gåsvatnet og Hjortskardene, i Sætermarka og i dalførene på Vevelstadhalvøya.

Reindrifta er avhengig av flytte- og trekkveier mellom beiteområdene. Drivingsleiene mellom vinterbeitene og vår- og sommerbeitene går gjennom utredningsområdet, og flyttingen her foregår etter de gamle flyttveiene. I tillegg blir rein også transportert med båt over Velfjorden mellom Okneset/Okodden og Kjellsanden. Det er samlingsplasser i Stavassdalen og på Okanhalvøya.

Innenfor utredningsområdet har reindrifta anlegg som brukes jevnlig. Dette er merkegjerdar ved Melkarbakken og Fjellskardet og slaktegjerdar ved Langskardnasan og i Stavassdalen. Det er et slakte- og skillegjerde ved Gåsvasselva i sør. Ved Gåsvatn er det også et gjerde til bruk i kalvemerkingen. Reindriftnæringen har gjeterhytter ved Småvatnan og Svanvatnet i vest og i Stavassdalen i øst. I tillegg er det gammer i Vestfjellskardet, Sørvasdalen, Melkarbakken og ved Kronglevatnet.

Det brukes motoriserte kjøretøy i områdene med reindrift. På vinterføre bruker reindrifta snøskuter. I barmarkssesongen foregår transport av materiell og utstyr og noe tilsyn ved bruk av terrengmotorsykler. Helikopter er også et aktuelt hjelpemiddel når reinen skal flyttes og samles.

Det er spor etter kjøring med utgangspunkt i Stavassdalen, og disse kan man enkelte steder følge helt opp på Elgvidda. Ellers er det kjørespor etter spredt kjøring i områdene Gåsvatnet, Eiterådalen, Skjølægda, Steinlikammen og Grøvfjellet nordover til Fjellskaret og Hundålvatnet. Sporene i terrenget er stort sett etter tohjulinger, men også firehjulinger og barmarksbruk av snøscooter.

Plansituasjonen

Distrikt 20 Jillen-Njaarke har ikke en ferdig utarbeidet distriktsplan. Før denne blir ferdig, blir det investert lite i nye anlegg. Distriktet ønsker å få på plass en distriktsplan og et gjeldende reindriftskart så raskt som mulig. Distriktet har behov for nye anlegg, og det er kommet flere innspill på nye gjeterhytter.

Virkning

Generelt vil fortsatt reindrift i Jillen-Njaarke begrense videre utbygging av hytter i området. Samtidig er interessen for hytter i utredningsområdet forholdsvis begrenset. Dagens reindrift har ubetydelig/ingen virkning på antall dispensasjoner som gis for kjøring med skuter til Sørvasdalen, delområde 6. Det forventes ingen endring i forhold til noen av disse punktene. Planlagt/forventet utvikling innen reindrifta gir derfor ingen virkning på hytter/hyttebruken i utredningsområdet for vern.

4.6 Kraftutbygging

Dagens situasjon

Det er ingen regulerte vatn eller vannstrenger som er berørt av kraftutbygging innenfor utredningsområdet for vern. Innenfor planområdet for fylkesdelplan er Tettingsdalsvassdraget regulert fra Tettingsvatnet og nedover. I nord er Finnknevatnet, Hundålsvatnet og Grytåga med Grytåvatnet regulert.

De verna vassdragene dekker ca. 60 % av utredningsområdet for vern. Sørvassdalselva og Børjedalsvassdraget ble vernet mot kraftutbygging gjennom Verneplan I for vassdrag i 1973. Vassdragene i Indre Visten, Lomsdalsvassdraget og Svenningdalsgreina av Vefsna ble vernet gjennom Verneplan IV i 1993.

Det er to kraftlinjer innenfor utredningsområdet for vern. Helgelandskraft AS eier begge. Dette er en 132 kV linje som går gjennom området fra Sørfjorden i nord til Storbørja i sør. Det er også en 22 kV linje på sørsiden av Indre Visten.

Plansituasjonen

Det er ingen prosjekter i Samlet Plan for vassdrag som kan konsesjonsbehandles innenfor utredningsområdet for vern. Helgelandskraft AS har planer om å søke om unntak fra Samlet Plan for et justert alternativ til prosjektet Tverråa/Bjørnstokk. Dette vil i så fall berøre utredningsområdet.

Det er kommet inn ni lite konkrete planer for bygging av mindre kraftverk gjennom planarbeidet. Sør i Eiterådalen har Helgelandskraft AS et skisseprosjekt for en utnyttning av fallet i Velfjordskardelva. Prosjektet vil ligge innenfor utredningsområdet for vern.

Grunneierne i Tosbotn ønsker kraftverk i Tverråa, men dette berører ikke utredningsområdet. Det er også kommet innspill på kraftutbygging fra grunneierne på Sildkoven i Storfjorden og på Bønå i Indre Visten.

Statskog Nordland har gitt Miljøkraft Nordland opsjon på utnyttelse av statens fallrettigheter i Tverrelva i Vefsn og i Blåfjellelva, Store Hjortskardelva og Lille Hjortskardelva, som alle drenerer mot Svenningdalselva i Grane.

Helgelandskraft AS har i prosjektet "Strømforsyning Sør-Helgeland" planer om ny overføringslinje fra Visten til Tilrem som kan berøre utredningsområdet i vest mellom Ausa og Anddalen. Foreløpig er det to hovedalternativer til ny trase for overføringslinja med sjøkabel under Velfjorden. Det er imidlertid gitt innspill fra Fylkesmannen i Nordland til Norges Vassdrags- og Energidirektorat (NVE) gjennom høringen av meldingen om tiltaket på et tredje alternativ til trase fra ytre Visten via Vistnesodden og Vevelstadlandet til Anddalsvågen. Det ene alternativet krysser utredningsområdet for vern med ulike alternative traseer ned til Anddalsvågen, mens det andre berører ikke utredningsgrensa. Dersom denne blir realisert, vil det være aktuelt å ta bort den eksisterende 132 kV-linjen fra Visten til Langfjord kraftverk.

I verna vassdrag vil planer om kraftutbygging som berører allmenne interesser i dag ikke kunne konsesjonsbehandles. Regjeringen har imidlertid uttrykt et klart ønske om å tilrettelegge for enklere bygging av mikro-, mini- og småkraftverk i sin siste proposisjon på området (St.prp. nr. 75, 2003-2004). Her fremgår det at Regjeringen vil tillate

konsesjonsbehandling av mikro- og minikraftverk (installert effekt opp til 1 MW) i verna vassdrag. En forutsetning for å gi tillatelse skal imidlertid være at utbyggingen ikke reduserer verneverdiene i vassdraget. I dag er det bare kraftverk som ikke utløser konsesjonsplikt som vil kunne tillates bygd i verna vassdrag. Virkningen av mulig kraftutbygging der det foreligger planer for dette innenfor verna vassdrag blir derfor også vurdert i denne utredningen.

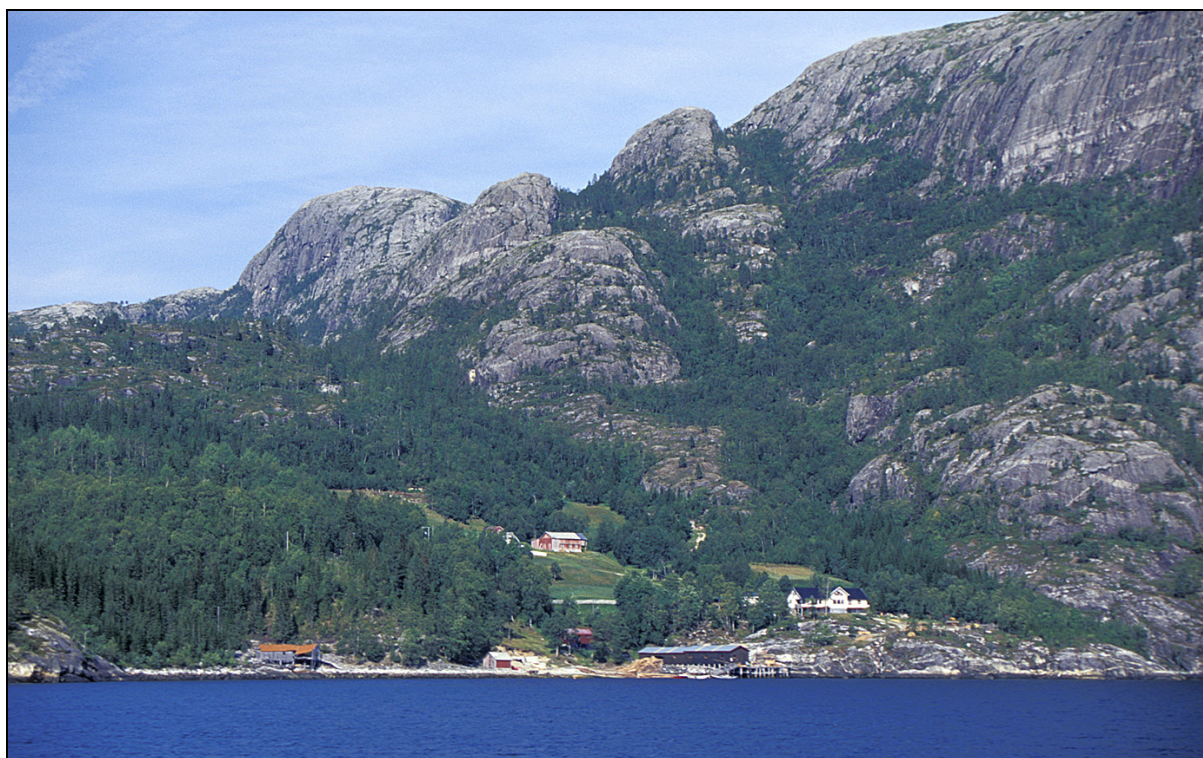
Virkning

Bortsett fra planene om småkraftverk i Blåfjellelva og på Bønå, er det ingen av innspillene om kraftutbygging som vil berøre hyttene/hyttebruken i utredningsområdet for vern.

Småkraftverk i Blåfjellelva og på Bønå

Det er ei hytte i Svenningskardet som kan bli berørt av kraftutbygging i Blåfjellelva. En utbygging kan gi skjemmende endring i nærområdet til hytta. Avhengig av inntakspunkt, hvordan rørledningen blir lagt og plassering av kraftverket og utforming på dette, vil en kraftutbygging kunne være lite/ikke synlig fra hytta. En kraftutbygging i Blåfjellelva vurderes derfor å ha ubetydelig/ingen virkning på hytta/hyttebruken i området.

Det er også planlagt småkraftverk på Bønå. Her er det ei hytte og eldre gårdshus til utleie. En utbygging kan gi skjemmende endring i nærområdene til hyttene. Ned mot fjorden på Bønå er det likevel aktiviteten rundt landbruksdriften som preger området. Noe avhengig av inntakspunkt, hvordan rørledningen blir lagt og plassering av kraftverket og utforming på dette, vil en kraftutbygging kunne være lite/ikke synlig fra hyttene.

Bilde 6. En kraftutbygging antas å være lite/ikke synlig fra hyttene på Bønå. Foto: Oskar Puschmann, NIJOS.

Ny overføringslinje fra Ausa til Anddalsvågen

Bygging av ny overføringslinje til Anddalsvågen i Vevelstad kommune vil gå 200-300 m fra de tre hyttene i området (Anders Hegge pers. medd.), og hyttene vil dermed ligge utenfor det

regulerte fareområdet i forbindelse med slike linjer. Hyttebruken vil således kunne holde fram som i dag. Etablering av ei ny overføringslinje i området vil derfor ikke ha noen direkte virkning på hytter/hyttebruken i Anddalsvågen.

I fuktig og ekstremt vær vil en kunne høre suselyd fra linjene når en er nær dem. Men lyden vil ikke høres inne fra hyttene (Anders Hegge pers. medd.). Ei ny 132 kV-linje i området vil likevel være et skjemmende inngrep i terrenget, i tillegg til at vegetasjonen vil bli ryddet langs dem. Virkningen vil være lokal og kan ha noe å si for trivselen på hytta. Virkningen vurderes å være liten negativ for hyttebruken i Anddalsvågen.

Fjerne eksisterende linje fra Ausa til Langfjord

Ved å fjerne den eksisterende 132 kV-linja fra Ausa gjennom Indre Visten, Børjedalen og Tettingsdalen til Langfjord, vil et stort teknisk inngrep i området forsvinne. Linja ligger i dag nær to av hyttene i området, våningshuset som er til utleie på Lakselv gård og Tøymvasshytta i Børjedalen. Fjerning av linja vil kunne øke trivselen på disse hyttene, men virkningen antas likevel å være ubetydelig/ingen for hyttebruken her.

4.7 Løsmasser og steinmaterialer

Dagens situasjon

Det er ingen drift verken på løsmasser eller steinmaterialer i dag. I Storbørja er det kartlagt kalk og forekomster av marmor. I områdene mellom Okfjorden og Anddalsvågen er det kartlagt forekomster av arsen, molybden og bly, og i Anddalen er det forekomster av gabbro. I Klavesmarka er det kartlagt arsen og bly og i Ole Henriksdalen (Sæterdalsvassdraget) sølv, bly og arsen. I Kvittfjellet er det kartlagt forekomster av kobber og sink. Det er registrert forekomster av kobber, bly og sink i Langskardnasen. Løsmasseressurser finnes i Sæterelva, Lakselva, Austerfjorddalen og Tøymvassheia, og pukkforekomster er vurdert både i Okfjorden- og Storfjordenområdet samt i Indre Visten.

Plansituasjonen

Det foreligger ingen kjente konkrete planer for utnyttelse av løsmasser og steinmaterialer i utredningsområdet. Lomsdal-Visten ligger i en region hvor det i dag pågår uttak av industrimineraler, naturstein, pukk, sand og grus fra en rekke store lokaliteter. Det er i tillegg påvist nye forekomster med store reserver flere steder i Nordland. Da det foreligger lite informasjon om enkelte av forekomstene innenfor utredningsområdet for vern, skal en ikke utelukke framtidig drift. Men med dagens markedssituasjon og kjennskap til ressursituasjonen i regionen, er det lite sannsynlig at disse lite tilgjengelige forekomstene vil bli utnyttet (Grepstad 2004). Ut fra dette har vi valgt å ikke gå inn på en vurdering av eventuelle virkninger av en utnytting og/eller undersøkelse av de enkelte forekomstene på hytter og hyttebruken.

Virkning

Det foreligger ikke kjennskap til georessurser innenfor utredningsområdet med stor verdi og som det synes aktuelt å drive. Det er derfor lite sannsynlig at uttak av løsmasser eller steinmaterialer vil være en del av 0-alternativet for området i overskuelig fremtid. Drift på georessurser blir derfor ikke vurdert videre her.

4.8 Reiseliv

Dagens situasjon

Lomsdal-Visten blir i begrenset grad utnyttet i reiselivsvirksomhet. Bønå villmarksferie i Indre Visten driver helårs gårdsovernatting, leirskole og utleie av hytte. Det er campingplasser innerst i Tosenfjorden og ved Velfjorden. Det er også utleie av ei privat hytte på Dyrnes sør i Velfjorden. Aaarstrand fjordferie ved Hommelstø er brukt som utgangspunkt for fiske og turer i nærheten.

Jakt- og fiskemulighetene er gode. På statens grunn selger Statskog jakt- og fiskekort. Videre er det organisert jakt og fiskekortsalg på Bønå og i Lomsdalen, Tettingsdalen og i Tosbotn. Tilbudet om overnatting på Bønå er knyttet til kortsalget. Lokale lag og foreninger har arbeidet for å sikre grunnlaget for å stimulere til sportsfiske i området gjennom fiskekultivering, spesielt i Lomsdalselva. Grunneierne i Velfjord stiftet grunneierlag i 2003.

Plansituasjon

Nordland fylkeskommune satser på å utvikle Helgeland som reiselivsprodukt. Dette vil trolig kunne gi satsinger i området.

Det er kommet innspill gjennom planarbeidet på ønsker om utvikling av naturbasert turisme på Aursletta i Indre Visten (delområde 1), Storbørja i Velfjorden (delområde 5), Borkamo i Tosbotn og ved Lille Hjortskardet i Grane.

Virkning

Utvikling av naturbasert turisme på Aursletta i Indre Visten (delområde 1) og Storbørja i Velfjorden (delområde 5), kan medføre økt overnatting på de åpne hyttene og hyttene som er til utleie i de aktuelle områdene og nærområdene til disse. Virkningen av reiseliv på hytter/hyttebruken antas derfor å være middels positiv i delområde 1 og delområde 5. Naturbasert turisme på Borkamo i Tosbotn og ved Lille Hjortskardet i Grane antas å ha ubetydelig/ingen virkning på hytter eller hyttebruken i området.

4.9 Konsekvensvurdering 0-alternativet

Tabell 7 gir en oppsummering av virkninger og konsekvenser av 0-alternativet for hytter/hyttebruken i utredningsområdet. Metoden er gjennomgått i metodekapitlet. Kun de tiltakene som gir virkning er tatt med i tabellen.

Tabell 7. Virkninger og konsekvenser av 0-alternativet for hytter/hyttebruken i Lomsdal-Visten.

Tiltak	Delområde	Verdi	Virkning	Konsekvens
Mulighet til å utvide hytta	Alle eksisterende og foreslåtte hytter/hytteområder	Stor	Liten positiv	+
Mulighet for å sette opp nye hytter	1	Middels	Liten positiv	0/+
	2	Middels	Liten positiv	0/+
Jordbruksdrift Planlagt/forventet utvikling av beite	1	Middels	Liten positiv	0/+
	2	Middels	Liten positiv	0/+
	4	Stor	Liten positiv	+
	5	Middels	Liten positiv	0/+
Kraftutbygging - Ny overføringslinje Ausa-Tilrem	Anddalsvågen	Ubetydelig/ingen	Liten negativ	0
Reiseliv	1	Middels	Middels positiv	+
	3	Middels-stor	Middels positiv	+ / ++
	5	Middels	Middels positiv	+

5. Virkninger av milde og strenge bestemmelser

Under følger en gjennomgang av milde og strenge bestemmelser og virkningene av disse på hytter/hyttebygging i utredningsområdet for vern.

5.1 Milde bestemmelser

Bygging og byggeaktivitet

Milde bestemmelser forbyr oppføring av nye og ombygging av eksisterende hytter. Det er i utgangspunktet forbud mot å bygge nye hytter. Sett i forhold til dagens arealplaner og ønskene om oppføring av nye hytter i utredningsområdet for vern, vurderes et mildt vern å gi ubetydelig/ingen virkning, siden interessen for å bygge i disse områdene er begrenset og området i dag er båndlagt.

I forhold til kommuneplanene som gjaldt før båndleggingen, vil virkningen være den samme i Brønnøy, Vefsn og Grane kommuner, siden dispensasjonspraksisen var restriktiv der. I Vevelstad legges det derimot til grunn at det gjennom kommuneplanen ville blitt gitt tillatelse til oppsetting av ønskede hytter i delområdene 1 og 2, siden det i disse områdene er avsatt hytteområder i den. Virkningen vil derfor være liten negativ i Innervisten (delområde 1) og Yttervisten (delområde 2).

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til ombygging og utvidelse av eksisterende hytter. Det legges til grunn at det vil bli gitt tillatelse til ombygging og utvidelse av eksisterende hytter, så fremt det ikke virker negativt på naturmiljøet. Det vurderes derfor å gi ingen virkning.

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til gjenoppføring av hytter som er gått tapt ved brann eller naturskade. Det forutsettes at det ikke virker negativt på naturmiljøet og at det vil bli gitt slik tillatelse. Et mildt vern vurderes da å ikke å ha noen virkning.

Milde bestemmelser forbyr oppføring og ombygging av anlegg. Kai ved fjorden og landfeste for fortøying av båt er slike anlegg. Bygging av nye kaier og etablering av nye landfester kan være aktuelt i forbindelse med eventuell oppsetting av nye hytter i området. Det legges til grunn at det vil bli gitt tillatelse til bygging av nye kaier og etablering av landfester, så fremt det ikke virker negativt på naturmiljøet. Virkningen vurderes derfor som ubetydelig.

Milde bestemmelser er ikke til hinder for vedlikehold av hytter og innretninger. Bestemmelser som automatisk tillater tiltak som vedlikehold, vil ikke ha noen virkning i forhold til mulighetene slik de er i dag.

Vedhogst

Plantelivet skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. I utgangspunktet er all vegetasjon fredet, men hogst av ved til eget bruk er tillatt. Etter milde bestemmelser kan dermed hogst av ved til hyttene skje som i dag. Det er derfor ingen virkning på hyttebruken.

Beite

Beite er tillatt. Direktoratet for naturforvaltning kan ved forskrift regulere eller forby beite som skader landskapets art eller karakter.

Det forutsettes at DN ikke regulerer bort eller forbyr beite i de fjordnære områdene der beite er med på å holde kulturlandskapet åpent. Det har derfor ingen virkning på hyttebruken.

Ferdsl

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon og dyreliv. Det er tillatt med jakt og fiske etter gjeldende lovverk, og et vern vil ikke være til hinder for naturbasert reiseliv i området. Jamfør 0-alternativet gir dette en middels positiv virkning i delområde 1 og delområde 5 i forhold til eksisterende og eventuelt nye utleiehytter på Bønå og i Storbørja. Et vern gir derfor ingen virkning i forhold til planene om naturbasert reiseliv i området.

Bruk av motorkjøretøy/luftfartøy

Motorferdsel er i utgangspunktet forbudt, men forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av varer til hytter. Ut over dette kan det gis tillatelse til bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeider på hyttene i området.

Det forutsettes at forvaltningsmyndigheten vil gi dispensasjon for inntil tre turer årlig med snøskuter hvis det er behov for det til hyttene i delområde 6, Sørvassdalen. Et vern vil derfor ikke ha noen virkning i forhold til mulighetene slik de er i dag, bortsett fra at hytteeierne må søke om dispensasjon også fra vernebestemmelsene (i tillegg til lov om motorferdsel i utmark).

Slik bestemmelsene er utformet, vil de sette en stopper for bruk av helikopter til frakt av eldre og uføre som tidligere har brukt hyttene i Sørvassdalen. Dette gir en middels negativ virkning for hyttebruken i delområde 6.

Virkingen av bestemmelsen om nødvendig transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på hytter, vurderes som ubetydelig da det forutsettes at det vil bli gitt slik dispensasjon ved behov.

Andre forhold som har betydning for hyttebruken

Slik de milde bestemmelsene, er utformet vil de sette en stopper for all kraftutbygging som berører utredningsområdet. Generelt sett vil ikke dette ha noen virkning for hyttene/hyttebruken i utredningsområdet for vern. Men jamfør 0-alternativet, vil dette gi en liten positiv virkning lokalt for hyttebruken i Anddalsvågen ved at den stopper bygging av ny overføringslinje fra Visten.

Som nevnt er det i dag tre naturreservater i utredningsområdet for vern: Skjørlægda naturreservat, Strompdalen naturreservat og Laksmarkdalen naturreservat. Dersom det blir et nytt vern i området, kan de eksisterende verneområdene bli opphevet. I disse områdene er det i dag forbud mot ombygging og utvidelse, og det må søkes om uttak av ved til hyttene i naturreservatene. Et vern etter milde bestemmelser vil ha en liten positiv virkning lokalt for hyttebruken i de aktuelle områdene ved at de da vil slippe å søke for å hugge ved, samt at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til utvidelse og ombygging av eksisterende bygninger etter søknad.

5.2 Strengte bestemmelser

For hyttebruk og utbygging er det små forskjeller mellom milde og strenge bestemmelser. Under er det derfor bare kommentert der de fraviker fra hverandre.

Bygging og byggeaktivitet

Det legges til grunn at det i utgangspunktet i tillegg til *oppføring av hytter* også er forbud mot *ombygging av hytter*. Videre forutsettes at *bestemmelsene heller ikke er til hinder for vedlikehold av innretninger*, som kaier. Virkningen er da lik som for milde bestemmelser.

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til mindre tilbygg til hytter. Forskjellig fra milde bestemmelser er det her en begrensning i forhold til hvor store tilbygg forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til. Men hyttene er i utgangspunktet små. Forutsatt at det gis tillatelse til mindre tilbygg kan, de dekke det nødvendige behovet for eierne, og forskjellen mellom milde og strenge bestemmelser i forhold til størrelse vurderes derfor å ha ingen virkning for hyttebruken.

Vedhogst

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til hogst av ved til hytter og har dermed kontroll med all slik aktivitet. Det legges til grunn for vurderingen at forvaltningsmyndigheten vil gi tillatelse til uttak av den mengde ved det er behov for, men det kan legges føringer for hvordan uttaket skal skje. Et vern vil dermed ha ubetydelig/ingen virkning for hyttebruken.

Ferdsl og motorferdsl

På disse punktene er milde og strenge bestemmelser like.

Andre sider som har betydning for hyttebruken

I forhold til hogst av ved er det ubetydelig forskjell mellom strenge bestemmelser og forskriftene for naturreservatene. Etter forskriftene for naturreservatene er det i dag forbud mot å bygge på/utvide hyttene. Strenge bestemmelser er derfor noe mildere enn dagens vern på dette punktet, siden forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til mindre tilbygg. Samlet sett vil et nytt vern gjennom strenge bestemmelser ha ubetydelig/ingen virkning på hyttebruken i forhold til eksisterende verneområder.

5.3 Konsekvensvurdering milde og strenge bestemmelser

Tabell 8 gir en gjennomgang av vurderte konsekvenser av 0-alternativet. Metoden er gjennomgått i metodekapitlet. Der milde og strenge bestemmelser er like, gjengis dette bare under milde bestemmelser. Der milde og strenge bestemmelser avviker fra hverandre, er punktet også behandlet under strenge bestemmelser.

Tabell 8. Vurderte konsekvenser av 0-alternativet for hytter/hyttebruken i Lomsdal-Visten.

Bestemmelse	Betydning for hytte	Sted	Verdi	Virkning	Konsekvens
Milde bestemmelser					
Generelt forbud mot inngrep	Forbud mot bygging av hytter	Delområde 1	Middels	Liten negativ	0/-
		Delområde 2	Middels	Liten negativ	0/-
	Mulighet til å utvide hytta	Hele utredningsområdet for vern	Stor	Ingen	0
Vegetasjonen er fredet	Beite er tillatt	Delområde 1	Middels	Ingen	0
		Delområde 2	Middels	Ingen	0
		Delområde 4	Stor	Ingen	0
		Delområde 5	Middels	Ingen	0
Forbud mot motorferdsel	Mulighet for tre transportturer med skuter	Delområde 6	Svært stor	Ingen	0
	Forbud mot en til tre helikopterturer i året for frakt av eldre og uføre	Delområde 6	Middels verdi	Middels negativ	-
Kraftutbygging	Hindrer kraftutbygging	Anddalsvågen	Ubetydelig/ingen	Liten positiv	0
Reiseliv	Økt bruk av åpne hytter og hytter som er til utleie	Delområde 1	Middels	Ingen	0
		Delområde 5	Middels	Ingen	0
Strengte bestemmelser					
Vegetasjonen er fredet	Mulighet for hogst av ved etter søknad	Hele utredningsområdet for vern	Svært stor	Ingen	0

6. Oppsummering og avbøtende tiltak

6.1 Oppsummering

Forskjellene mellom milde og strenge bestemmelser er minimale for temaet hytter og hyttebygging. Det er likevel noen forhold som kan ha betydning for eksisterende hyttebebyggelse. Det ene er arealbegrensningen i forhold til utvidelser i strenge bestemmelser. Denne slår likt ut for alle, og vurderes å ikke ha noen virkning på hyttebruken generelt sett. Men for den enkelte hytta kan reguleringen likevel virke begrensende på bruken og ha en liten negativ konsekvens.

Det andre er reguleringen av uttak av ved til hyttene. De foreslåtte bestemmelsene gir ingen konsekvenser. Men ved milde bestemmelser er det automatisk tillatt å hugge ved til hyttene, mens det ved strenge bestemmelser må søkes om å kunne ta ut ved.

I forhold til bruk av helikopter for frakt av eldre og uføre er begge typer bestemmelser vurdert å gi liten negativ konsekvens. Men gjennom bestemmelsene kan en dispensere for bruk av helikopter for frakt av varer til hyttene. Forutsatt at det gis dispensasjon etter nødvendig behov, kan eldre og uføre sitte på i helikopteret viss det er plass til det, og dette vil kunne redusere den negative konsekvensen.

Et vern vil hindre bygging av ny overføringslinje i Anddalsvågen. Hyttene/hyttebruken her har ubetydelig/ingen verdi dersom en vurderer hele uredningsområdet under ett. Men forutsatt at hytteeierne bruker hyttene mye, vil et vern som hindrer kraftutbygging være av stor verdi for hyttene/hyttebruken i Anddalsvågen. Lokalt vil konsekvensene av et vern derfor kunne være små positive i forhold til hyttebruken.

Vurderingen i forhold til eventuell oppheving av eksisterende verneområder er ikke med i tabelloversikten. Oppheving av naturreservatene ved et nytt vern vil generelt ha ubetydelig/ingen virkning på hyttebruken i utredningsområdet for vern, og får heller ingen konsekvenser. Et vern etter milde bestemmelser vil imidlertid kunne ha en liten positiv virkning for hyttene/hyttebruken i disse områdene.

I forhold til ønskene om bygging av nye hytter, vil et vern generelt ha ingen konsekvenser, unntatt i delområdene 1 og 2. I Innervisten og Yttervisten er både milde og strenge bestemmelser vurdert å gi ubetydelige til små negative konsekvenser for hyttebruken.

6.2 Avbøtende tiltak

Avbøtende tiltak blir normalt gjennomført for å unngå eller redusere negative konsekvenser. I forhold til hytter/hyttebygging er det derfor aktuelt å foreslå avbøtende tiltak i forhold til fem punkter:

- Etter strenge bestemmelser er det en begrensning i forhold til hvor store tilbygg forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til.
- Etter strenge bestemmelser vil et vern føre til at en må søke om å hugge ved til hytter.
- Etter dagens vern i området er det forbud mot ombygging og utvidelser av hytter og en må søke om å få hugge ved til hyttene.

- Etter bestemmelsene vil et vern sette en stopper for bruk av helikopter for frakt av eldre og uføre til Sørvasdalen. Et vern vurderes derfor å ha liten negativ konsekvens for hyttebruken der.
- Et vern vil ha ubetydelig til liten negativ konsekvens for hytter/hyttebruken i delområdene 1 og 2, fordi det hindrer bygging av nye hytter der.

Under beskrives mulige tiltak som har som formål å avbøte negative konsekvenser av et vern:

En arealbegrensning i forhold til tilbygg på hyttene kan oppleves som urimelig for den enkelte, selv om det antas å ikke få noen konsekvenser for hyttebruken totalt sett i området. Til tross for minimale forskjeller mellom bestemmelsene på dette punktet, vil det derfor være en fordel for hytteeierne/brukerne om milde bestemmelser velges. Alternativt kan begrensningen i forhold til størrelsen på tilbygg tas bort i strenge bestemmelser.

Det andre forholdet som berører hyttebruken er reguleringen av uttak av ved til hyttene. Dersom milde bestemmelser velges vil hytteeierne/hyttebrukerne fritt kunne ta ut ved til egen bruk. For hytteeierne/hyttebrukerne vil det derfor være en liten fordel med milde bestemmelser i stedet for strenge, slik at de slipper reguleringen gjennom bestemmelsene. Alternativt kan det i de strenge bestemmelsene tas inn et punkt om at hogst av ved til eget bruk er tillatt.

Oppheving av de eksisterende naturreservatene i utredningsområdet og etablering av vern etter milde bestemmelser vil være en fordel for hyttene/hyttebruken i disse områdene. De aktuelle hytteeierne vil da slippe å søke for å hugge ved, og forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse utvidelse og ombygging av eksisterende bygninger etter søknad.

Det bør i bestemmelsene kunne gis åpning for frakt av eldre og uføre med helikopter til hyttene i Sørvasdalen, delområde 6. Forvaltningsmyndigheten bør kunne styre utviklingen. Det anbefales derfor at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til frakt av eldre og uføre til hyttene i dette området. Eventuelt vil endret avgrensning også kunne avhjelpe konflikten i forhold til hyttebruken her. På denne bakgrunn foreslås derfor en justering av grensen slik at de sju hyttene i Sørvasdalen faller utenfor et verneområde. Eldre og uføre vil da fortsatt kunne flys inn til disse hyttene med helikopter.

Et mulig avbøtende tiltak i forhold til konflikten mellom vern og ønsket hyttebygging i Yttervisten og Innervisten, kan være at det i bestemmelsene gis tillatelse til å reise hytter på gamle tomter/tufter der det er aktuelt. Alternativt foreslås det at grensene for det endelige verneområdet trekkes slik at de aktuelle prosjektene i Innervisten og Yttervisten kan gjennomføres.

Kilder

- Direktoratet for naturforvaltning 2001. Friluftsliv i konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven. Håndbok 18-2001.
- Fylkesmannen i Nordland 2003. *Konsekvensutredning for Junkerdal-Balvatn. Delutredning Hytter/hyttebygging*. Rapport 4/2003.
- Fylkesmannen i Nordland 2003. *Konsekvensutredning for Junkerdal-Balvatn. Delutredning Landskap*. Rapport 1/2003.
- Fylkesmannen i Nordland 2004. *Kartlegging av friluftslivet i Lomsdal-Visten*. Rapport 2/2004.
- Fylkesmannen i Nordland 2004a. *Konsekvensutredning for Lomsdal-Visten. Delutredning Landskap*. Rapport 8/2004.
- Fylkesmannen i Nordland 2004b. *Konsekvensutredning for Lomsdal-Visten. Delutredning Friluftsliv*. Rapport 9/2004.
- Grepstad, G. 2004. *Konsekvensutredning for Lomsdal-Visten, deltema Løsmasser og steinmaterialer*. NVK.Multiconsult.
- Høberg, J. og S. M. Eilertsen. 2004. *Konsekvensutredning for verneplan i Lomsdal-Visten. Delutredning Jordbruk*. Planteforsk Tjøtta fagsenter. Oppdragsrapport til Fylkesmannen i Nordland 22s.
- Kosmo, A. 1998. Forslag til ny distriktsinndeling i Nordland. Snåsa: Reindriftsforvaltningen.
- Løvdal, I., Heggeland, A. & Gaarder, G. 2004. *Konsekvensutredning for Lomsdal-Visten, Nordland. Deltema naturmiljø*. Siste Sjanse rapport 2004-5. 96 s.
- Melby, M. W. 2004. *Lomsdal-Visten. Konsekvensutredning Kraftressurser*. Miljøfaglig Utredning Rapport 2004-22: 1-28.
- Melby, M. W. & Aas, Ø. 2004. *Lomsdal-Visten. Konsekvensutredning Reiseliv og miljøbasert næringsutvikling*. Miljøfaglig Utredning Rapport 2004-23:1-49.
- Midgaard, N. 2004. *Konsekvensutredning for verneplan i Lomsdal-Visten. Delutredning Skogbruk*. PlanteforskTjøtta fagsenter. Oppdragsrapport til Fylkesmannen i Nordland 24s.
- Miljøverndepartementet 1992. *Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge*. St.meld.nr. 62 (1991-92).
- Puschmann, O. & Flemsæter, F. 2004. *Kartlegging av landskap i samband med bruks- og verneplan for Lomsdal-Visten området. En oppfølging av St. meld. nr. 62 (1992-93)*. Ny landsplan for nasjonalparker og større verneområder i Norge. NIJOS rapport 18/04.

Sæther, K., Palerud, R., Guneriussen, A. & Larsen, L. H. 2004. Utredning til fylkesdelplan og konsekvensutredning for verneplan i Lomsdal-Visten. Deltema Havbruk. Akvaplan-niva rapport nr: APN-421.3063. 67 s.

Vevelstad kommune 2002. Kommuneplanens arealdel 2002-2014.

Muntlige kilder:

Bjørnar Aarstrand, Vevelstad kommune

Terje Nilsen, Brønnøy kommune

Torgar Eggen, Grane kommune

Knut Frammarsvik, Grane kommune

Knut Skorpen, Vefsn kommune

Arne Mosheim, hytteeier i Sørvassdalen

Finn David Lund, hytteeier i Svenningskardet

Anders Hegge, HelgelandsKraft AS

Ronald Bjøru, Planteforsk Tjøtta Fagsenter